

Raport dot. warsztatów online zorganizowanych przez Europejskie Centrum Języków Nowożytnych Rady Europy na Uniwersytecie w Grazu

18-19 maja, 2021

Warsztaty METLA (*Mediation in teaching, learning and assessment - Médiation dans l'enseignement, l'apprentissage et l'évaluation des langues*) zorganizowane przez Europejskie Centrum Języków Nowożytnych Rady Europy (ECML) na Uniwersytecie w Grazu trwały 2 dni i zgromadziły uczestników z 29 krajów europejskich. Profile uczestników są dostępne online:

<https://padlet.com/ECML/MediationWSMay2021>. Wydarzenie to było zorganizowane w ramach projektu Erasmus+ [Mediation in teaching, learning and assessment](#), którego celem jest wprowadzenie mediacji międzykulturowej do praktyki szkolnej. W warsztatach wzięli udział eksperci Rady Europy m.in. Marisa Cavalli i Maria Stathopoulou. Były one prowadzone online z wykorzystaniem narzędzi do pracy zdalnej takich jak Zoom, Padlet, Google Docs, Mentimeter.

Europejskie Centrum Języków Nowożytnych Rady Europy jest instytucją, które prowadzi działalność edukacyjną w zakresie nauczania języków obcych i CLIL, rozwijaniem kompetencji nauczycieli. Duża waga jest przywiązywana do spotkań międzynarodowych, podczas których nauczyciele z różnych krajów europejskich mogą wymieniać się doświadczeniami w zakresie kształcenia językowego. ECML oferuje zróżnicowane zasoby internetowe oraz prowadzi szereg międzynarodowych projektów m.in. *Inspiring innovation in language education: changing contexts, evolving competences, A framework of reference for pluralistic approaches, CEFR-QualiMatrix*.

Pierwszy dzień warsztatów rozpoczął się od przedstawienia celów projektu METLA. W ramach projektu będzie stworzony przewodnik dla nauczycieli języków obcych szkół podstawowych i średnich, którzy chcą włączać mediację międzyjęzykową (*cross-lingual mediation*) do ich praktyki pedagogicznej. Ponadto zostanie stworzone cyfrowe repozytorium zadań z zakresu mediacji dla różnych kontekstów edukacyjnych, oraz w różnych językach. Celem projektu jest rozwijanie świadomości nauczycieli języków w zakresie projektowania materiałów rozwijających i oceniających mediację międzyjęzykową uczniów. Jest to o tyle istotne, iż mediacja językowa jest nowym pojęciem w kształceniu językowym, które zostało wprowadzone wraz z publikacją Europejskiego systemu opisu kształcenia językowego (2003), ale dopiero w tomie uzupełniającym do tego dokumentu (CEFR/CV, 2018) zostały zdefiniowane wskaźniki biegłości oraz szczegółowo opisano to działanie językowe. Deskryptory coraz większy nacisk kładą na połączenie komunikacyjnej kompetencji językowej z ogólnymi kompetencjami, kompetencją interkulturową i doświadczeniem zawodowym. Tradycyjny model czterech sprawności językowych (słuchanie, czytanie, mówienie, pisanie) został tutaj zastąpiony przez cztery sposoby działania: recepcję językową (słuchanie, czytanie), produkcję językową (mówienie, pisanie), interakcję i mediację. Język nie jest więc już sumą recepcji i produkcji językowej, ale działaniem integrującym poprzez interakcję i współtworzenie znaczenia.

Mediacja międzyjęzykowa (*cross-lingual*), w odróżnieniu od wewnątrzjęzykowej (*intra-lingual mediation*), dotyczy komunikacji pomiędzy użytkownikami języka, którzy nie porozumiewają się tym samym językiem. Stanowi ona część kompetencji różnojęzycznej i obejmuje działania społeczne

umiejscowione w kontekście. Dotyczy procesu wyboru i doboru informacji, oraz konstrukcji nowego znaczenia, celem zaś jest porozumienie się z innymi, przy jednoczesnym docenieniu ich kultury, pochodzenia i przekonań. Włączenie jej do Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego, tomu uzupełniającego (CEFR/CV, 2018) jest związane z zasadniczą zmianą paradygmatu kształcenia językowego w kontekście zmian społecznych w zakresie wielojęzyczności i wielokulturowości. Mediacja międzykulturowa jest postrzegana jako priorytet europejski w kontekście europejskim, ze względu na fakt, iż Europa jest konglomeratem kultur i języków. Taka mediacja staje się częścią naszej codzienności w sytuacji, kiedy komunikujemy się z innymi osobami, łącząc wymiar indywidualny i społeczny, oraz wykraczając poza zwykłą interakcję. Celem działań mediacyjnych jest również rozwijanie świadomości używania różnych języków oraz zrozumienia, że język niesie za sobą wiele znaczeń, które czasami są bardzo trudne do przetłumaczenia.

Wskazówki dla nauczycieli stanowiące część projektu zostały przygotowane z poszanowaniem dziedzictwa językowego i kulturowego uczniów, oraz opierają się na zasadzie, że wszystkie języki są równe. Taka zasada wspiera wielojęzyczne podejście do nauczania języków. Wskazówki pokazują jak można różnicować i adaptować zadania dla różnych języków, poziomów i grup językowych, jednocześnie rozwijając umiejętności społeczne uczestników, oraz ich szacunek wobec innych kultur i języków. Częścią przewodnika są gotowe przykłady zadań oraz szablony umożliwiające tworzenie zadań i scenariuszy wspierających mediację. Nauczyciele są zachęceni, aby adaptować zadania do ich kontekstu wykorzystując znajdujące się w części teoretycznej szczegółowe instrukcje. W sekcji FAQ, tzn. często zadawanych pytań, można znaleźć odpowiedzi na wątpliwości zgłaszane przez nauczycieli podczas pilotażu zadań.

Zadania mediacyjne w zakresie komunikacji międzyjęzykowej wymagają przekazania wybranych informacji z jednego języka do drugiego, w taki sposób, aby było to właściwe dla danej sytuacji. Mediacja międzyjęzykowa różni się od tłumaczenia m.in. selektywnym doбором informacji w celu przygotowania nowego tekstu, często w innym rejestrze językowym. Inny jest też cel komunikacyjny, czy zakres aspektów takiego działania, które obejmuje m.in. nacisk na świadomość międzykulturową, promowanie wielojęzyczności społeczeństw, oraz przestrzeganie praw człowieka.

W pierwszym dniu warsztatów uczestnicy zapoznali się z dokumentami unijnymi, pojęciem mediacji, podziałem mediacji na międzykulturową i wewnątrz kulturową. Przedstawione zostały przykłady zadań rozwijających mediację międzykulturową, która opiera się na wprowadzeniu do kształcenia językowego różnych języków, niekoniecznie tych, którymi mówią wszyscy uczniowie. W wypadku kiedy języki nie są współdzielone przez studentów, to student funkcjonuje jako mediator, który przedstawia informacje w kontekście aspektów kulturowych. Omówione zostało też pojęcie mediatora.

Mediator jest pomostem pomiędzy osobami, które nie mogą się porozumieć, aktywnie uczestniczy w konstrukcji znaczenia pomiędzy dwoma kontekstami. Kontekst obejmuje tekst źródłowy i produkt końcowy, rozmówców i adresatów, relacje między nimi, cel komunikacji, języki używane, oraz oczekiwania ludzi zaangażowanych w tą sytuację. Aby uczeń mógł stać się skutecznym mediatorem w kontekście edukacyjnym, musi on efektywnie używać nie tylko kompetencji językowych, ale również kompetencji socjolingwistycznej w zakresie m.in. wyboru stylu, czy dostosowania poziomu formalności. Dodatkowo, również wielu umiejętności poznawczych, takich jakich rozwiązywanie problemów, przewidywanie, analiza, testowanie hipotez, umiejętność krytycznego myślenia. Nowe

podejście do edukacji wielojęzycznej zakłada używanie wielu języków jednocześnie, oraz korzystanie w większym zakresie z kompetencji wielojęzycznej, ale również uwypuklanie aspektów kulturowych, które wpływają na zrozumienie. Celem kształcenia językowego jest rozwijanie świadomości dotyczących używania różnych języków i zrozumienia, że język niesie za sobą wiele znaczeń, które czasami są bardzo trudne do przetłumaczenia.

Podczas oceny mediacji rekomendowane jest użycie oceniania alternatywnego, takiego jak, portfolio, dziennika uczenia się, refleksji, samooceny, oceny koleżeńskiej. W Grecji, Austrii czy Hiszpanii, mediacja jest już testowana na egzaminach ustnych w sytuacjach interakcyjnych. W Grecji obie rodzaje mediacji tzn. międzyjęzykowa i wewnątrzjęzykowa są testowane również na egzaminie pisemnym w sposób zintegrowany. Podczas testowania bardzo istotne jest umiejscowienie aktywności w kontekście sytuacyjnym i ocena czy dane zadanie zostało wykonane w sposób właściwy w danym kontekście, nie tylko pod względem stricte językowym, ale również pod względem stosowności stylu i rejestru językowego. W Austrii wg Belindy Steinhuber największym wyzwaniem jest przekraczanie barier kulturowych, gdyż nauczyciele są głównie Austriakami.

Drugi dzień warsztatów był praktyczny, uczestnicy pracowali w grupach i przygotowywali zadania skoncentrowane na mediacji międzykulturowej, które mogą zostać włączone do bazy zadań przygotowywanej w ramach projektu. Warsztaty pokazały, że wprowadzenie mediacji międzykulturowej do kształcenia językowego jest wyzwaniem, które tylko dzięki odpowiedniemu przygotowaniu nauczycieli może być realizowane z sukcesem. Uczestnicy podkreślali praktyczne aspekty stosowania mediacji w nauczaniu i uczeniu się języków, oraz zapoznali się dogłębnie z koncepcją mediacji międzyjęzykowej i wykorzystaniem kompetencji kluczowych w uczeniu się języków. Uważam, że były to bardzo wartościowe, bardzo dobrze przygotowane warsztaty, efektywnie wykorzystujące tryb zdalny. Bardzo polecam wszystkim kolejne warsztaty organizowane przez Europejskie Centrum Języków Nowożytnych Rady Europy (ECML) na Uniwersytecie w Grazu, i postrzegam je jako ogromny wkład w budowanie bardziej demokratycznego społeczeństwa poprzez promowanie współpracy międzynarodowej i innowacyjnego podejścia do uczenia się ukierunkowanego na rozwój kompetencji.

Sylwia Kossakowska-Pisarek
Szkoła Języków Obcych
Uniwersytetu Warszawskiego
s.pisarek@uw.edu.pl